УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ПУБЛИЧНОПРАВНИ НАУКИ“

УТВЪРДИЛ:
ЗАМ.-РЕКТОР ПО НИД: /п/
/Доц. д-р Мария Воденичарова/

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

За провеждане на кандидат-докторантски изпит по специалност „Финансово право“ при катедра „Публичноправни науки“ на ЮФ на УНСС

I. ПЪРВА ЧАСТ

Първи модул – изпитни теми:

1. Правната концепция за финансите и съвременната система на публичните финанси. Финансова система и ролята на финансовоправното регулиране.

2. Предмет и метод на финансовото право. Разграничаване на финансовото право от другите отрасли на правото и правни режими.

3. Понятие и видове източници на финансовото право. Проблемът за кодификация на финансовото законодателство. Финансовоправни норми. Понятие, видове, действие по време и място. Финансови планове.

4. Юридически факти във финансовото право. Понятие. Фактически състави. Смесени фактически състави. Заобикаляне на финансовия закон.

5. Финансовоправни актове. Понятие. Съотношение с административните актове. Видове финансовоправни актове.

6. Финансови правни отношения. Същност. Парични и организационни финансови правни отношения. Видове.

7. Субекти на финансовите правни отношения. Активни и пасивни субекти. Финансова правосубектност – правоспособност и компетентност.

8. Усложнения в субектната и обектната организация на финансовите правни отношения. Солидарна отговорност във финансовото право.

9. Финансовите вземания като вид публични вземания. Същност и видове. Способи за погасяване.

10. Принудително изпълнение на финансовите вземания. Обща характеристика. Изпълнителни основания.

11. Органи по принудителното изпълнение. Правомощия и актове. Производство по принудително изпълнение.

12. Обезпечение на финансовите вземания. Обща характеристика на производството. Компетентни органи.

13. Видове обезпечителни мерки. Производство по налагането им. Правна защита срещу незаконосъобразни действия по налагането на обезпечителните мерки.

14. Финансов контрол. Обхват на финансовия контрол. Контролът като правомощия, като правоотношения и като производство. Видове контрол.

15. Бюджетно право. Същност на бюджета. Видове бюджети и тяхната структура.

16. Държавен бюджет, общински бюджети. Взаимоотношения на общинския бюджет с държавния.

17. Бюджети на социалноосигурителните фондове. Обща характерискика. Контролни органи и правомощия.

18. Взаимоотношения на държавния бюджет с другите бюджети във финансовата система.

19. Бюджетен процес. Съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на бюджетите в системата на публичните финанси.

20. Бюджетни разходи. Понятие. Видове. Разпоредители с бюджетни средства.

21. Финансови приходи. Бюджетни приходи. Понятие. Видове. Приходи от данъци. Приходи от такси. Приходи от осигурителни вноски. Приходи от митни сборове.

22. Финансово правен режим на управлението на европейските структурни и инвестиционни фондове.

23. Одитният контрол на Сметната палата. Органи на управление. Правомощия и актове.

24. Инспекционният контрол на Агенцията за държавна финансова инспекция. Обхват на контрола. Органи на управление.

25. Извършване на финансова инспекция. Принципи, производство, доказателства и доказателствени средства.

26. Правна същност и видове актове в инспекционното производство.

27. Имуществена отчетническа отговорност. Правна същност и видове.

28. Вътрешният одит. Одитният контрол, осъществяван от Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“.

29. Данъчноосигурителен контрол. Видове. Правомощия на контролните органи. Актове при осъществяване на контрола.

30. Митнически контрол. Правна характеристика. Видове. Правомощия на компетентните органи.

31. Правна характеристика на актовете, издавани от митническите органи. Видове.

32. Валутен режим и валутен контрол. Валутно законодателство. Правомощия на органите по валутен контрол.

Втори модул – решаване на казус.

Примерен образец за казус:

На 03.09.2022 г. кметът на община Димитровград внесъл в Общински съвет – Димитровград докладна записка с рег. индекс ОбС-07-21/03.09.2022 г., относно актуализация на бюджета на Община Димитровград за 2022 г. в частта за „местните дейности“ със сумата 52 630 лв. На 11.09.2022 г. на интернет страницата на Общината е била публикувана покана (с обявен дневен ред) за редовно заседание на общинския съвет на 19.09.2022 г. (понеделник), от 09.00 часа, в зала „Първа“, като със същата е било свикано и заседание на общинския съвет. На заседанието, при необходимия кворум и мнозинство, било прието Решение №18 от 19.09.2022 г., с което на основание чл. 21, ал. 1, т. 6 от ЗМСМА е приета актуализация на бюджета на Община Димитровград за 2022 г. със сумата 52 630 лева. Във връзка с така приетата актуализация е предстояло и увеличение на размера на местните данъци и такси.

Недоволен от горното решение, Иван Иванов – 42-годишен жител на гр. Димитровград, внесъл пред компетентния съд жалба срещу него. В жалбата си Иванов посочил, че счита оспореното решение за издадено при съществени процесуални нарушения и в противоречие на българското законодателство. Правният си интерес да оспори решението обосновал с факта, че има постоянен адрес в гр. Димитровград, както и че бил собственик на два парцела, къща и постройка в землището на града, за които плащал данък за недвижим имот и такса за битови отпадъци. Посочил още, че с данъците за имотите и таксите, които плащал, участвал във формирането на средствата в „бюджета на Димитровград“, но не получавал нищо в замяна: битовите отпадъци не се извозвали, а инфраструктурата около имотите му била в потресаващо състояние. Изложил още, че в случая били налице отменителните основания на чл. 146, т. 3 и т. 4 АПК. В тази връзка, на първо място изтъкнал, че заседанието на Общинския съвет от 19.09.2022 г., понеделник, от 09.00 часа, било незаконно - проведено в нарушение на чл. 21, ал. 3 от ЗМСМА, както и на разпоредбите от Правилника организацията и дейността на Общински съвет – Димитровград (приет на 21.01.2016 г.). Според този правилник сесиите на общинския съвет се провеждали в последния четвъртък от месеца, а не в

предпоследния понеделник (както било в случая). Жалбоподателят акцентирал и върху това, че към момента на издаване на решението, освен действащия правилник, на сайта на общината имало качени поне още три такива, които предвиждали друга процедура за провеждане на заседанията и същите не били отменени. От това обстоятелство жалбоподателят твърдял, че валиден бил само първият правилник, а всички следващи, вкл. и този, по реда на който било взето процесното решение, следвало да се прогласят за нищожни. Така мотивиран, жалбоподателят считал и че атакуваното решение е „незаконно“. По изложените съображения оспорващият искал отмяна на решението и присъждане на разноски по делото. Към жалбата приложил доказателства за доказване на правния интерес от оспорването.

Решете казуса!

II. ВТОРА ЧАСТ

Изпитът по специалността се състои от две части − писмен и устен, с отделни оценки за всяка част. Писменият изпит се провежда анонимно и продължава четири астрономически часа обща за двата модула. До устен изпит се допускат кандидатите, получили оценка от писмения изпит не по-ниска от „много добър” (4,50). За успешно положили изпита се считат кандидатите, получили средна оценка от писмения и от устния изпит не по-ниска от „много добър” (5,00).

Първият модул на писмения конкурсен изпит за прием на докторанти се провежда под формата на развиване на тема. При развиване на темата се очаква показване на структурирани теоретични знания в научната област. При оценяването на развитата от кандидата тема се отчитат и уменията му за логично и аргументирано изложение, познаването на научната литература и водещите автори, употребата на специализирана терминология, добрият стил и езикова култура.

Изискванията към изложението на темата са следните:

- елементите на текста следва да бъдат: увод в проблема, теза, аргументация и изводи;
- увод: представяне на логическа връзка между основната тема и подтемите; посочване на водещи изследователи по проблема; познаване на актуални научни изследвания;
- теза: ясно и добре структурирано извеждане; представяне на дефиниции и сравнителен анализ на сродните и различни елементи в техните характеристики; обосноваване на тезата; критичен обзор на работата на водещи изследователи; актуални проекции на темата;
- аргументация: акцент върху фактологическата и логическата аргументация подкрепена с подходящи примери;
- изводи: направени въз основа на собствен опит или чужди изследвания.

Вторият модул на писмения конкурсен изпит за прием на докторанти се провежда под формата на решаване на казус. Казусът се използва за комплексна проверка на

аналитичното мислене на кандидатите и на способността им да интерпретират и прилагат към конкретна практическа ситуация научни подходи и знания по различни теми. Кандидатите трябва да оформят решението на казуса в следната структура:

- въведение – какъв е проблемът, връзка с други проблеми, източници, свързани теми и т. н.
- изложение/решение – анализ на проблема и свързаните тематики, методика, ако е нужно, същинско решение, изводи и друга допълнителна информация; изложението може да е разделено на подточки;
- заключение – представлява обобщение, набелязва главните изводи.

При оценяването на казуса се отчитат начинът на разсъждение на кандидата, анализът на алтернативи за решение на проблема, познаването на теорията като аргумент в защита на различните позиции, умението на формулиране на изводи.

ЛИТЕРАТУРА

А. ОСНОВНА

1. Ангелов, А., Костов, М., Финансов план и финансовоправна норма, С., 1972.
2. Димитров, В. Финансово право, С., 2019.
3. Костов, М., Финансови правни отношения, С., 1979.
4. Костов, М., Финансова система и система на финансовоправно регулиране, С., 1986.
5. Костов, М., Конституционни основи на бюджетното право, С., 1976.
6. Минкова, Г., Данъчни задължения, С., 2012.
7. Чилова, Н., Правен режим на данъчната ревизия, С., 2013 г.
8. Чилова, Н., Финансова инспекция, С., 2017

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА

9. Ангелов, А., Финансово право, С., 1975 г.
10. Димитров, В. Новият валутен закон. Пазар и право, 11/1999 г.
11. Златарев, Е., Христофоров, В., Финансово право, С., 1983.
12. Златарев, Е., Държавна финансова инспекция и имуществена отговорност, С., 2007.
13. Костов, М., Имуществена отчетническа отговорност, С., 1968.
14. Костов, М., Компетентността като правосубектност на държавен орган, Правна мисъл, № 3, 1979.

15. Костов, М. Финансова система и система на финансовоправно регулиране, БАН., С., 1986.
16. Кучев, С. Актът за начет, С., 1969
17. Пенов, С., Финансово право. Обща част, С., 2021.
18. Пенов, С., Финансово право. Специална част, С., 2020.
19. Петканов, Г., Данъчен процес, С., 1996.
20. Петканов, Г., Хрусанов, Д., Принудителни административни мерки във финансовото право, Правна мисъл, № 5, 1986 г.
21. Стоянов, И., Финансово/бюджетно право, С., 2021.
22. Стоянов, И., Финансово право. Шесто преработено и актуализирано издание. С., 2018 г.
23. Стоянов, И., Данъчно право, С., 2018.

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА

„ПУБЛИЧНОПРАВНИ НАУКИ“: /п/

(проф. д-р Нина Чилова)